

Ա.ԶԳ.ԱՅԻՆ

Մեր գաւառացի աղագայինք այժմ հարկաւ ամենայն հետաքրքրութեամբ տեղեկութեան կապանքն՝ զինուորական տրոց խնդրոյն վրայ, որոյ բաշխման ու հաւաքման գործողութեանց համար մանաւանդ վերջին ժամանակներս դանդաւորութիւններ թափած են Պատրիարքարան։ Նախ պէտք է դիտնալ, թէ Պատրիարքարանն իւր պարտքը կատարած է՝ այս մասին ամենայն փութով աշխատելով և Բ. Դրան հետ յաճախ բանակցելով։ Երկրորդ՝ դիտնալ պէտք է, թէ Բ. Դրան քանի մ'օր յառաջ վերջնական պատասխան եկաւ Պատրիարքարան, որով կծանուցուի թէ՛ մահմետական ժողովուրդն անձնական զինուորական ծառայութիւնը լիովին կկատարէ, թէ՛ մանաւանդ այս օրերս 7-800 հազարի չափ անձինք, առանց որէէ բացառութեան, պատեւադրական վիճակի մէջ կդառնան իրենց կեանքն ի կշիռ մահու դրած։ և թէ՛ հետեւաբար, ոչ-մահմետական ժողովուրդոց ալ անհրաժեշտ պարտն է, զինուորական տուրքը վճարել անթերի և առանց որէէ խտրութեան ու բացառութեան, մինչև առաջիկայ մարտ ամիսն, յորում զինուորական տրոց խնդրին ալ դումարելի երեսփոխանական ժողովոյ պիտի ներկայացուի։

Գաւառաբնակ աղագայնոց հաղորդելով զինուորական տրոց վերաբերեալ այս վերջնական աղագարարութիւնը՝ պարտ կհամարիմք մեզ, յորդոր կարգաւ որ համբերեն մէկերկու ամիս ալ, ակնունելով թէ այս և ուրիշ պատճառներով իրենց կրած դժուարութեանց վերջ պիտի տրուի։ Այո՛, փորձով դիտեմք, որ ծանր վիճակի մէջ կդառնան։ սակայն յոյս կայ թէ այս նեղ ու անձուկ օրերուն պիտի յաջորդեն անդորր ու դոհացուցիչ օրեր։ Չմոռնանք նշանակել, թէ Բ. Գուռն միանգամայն պատուիրած է Պատրիարքարանի՝ ի պաշտօնէ ծանուցանել յիշեալ պատասխանը մեր գերապատիւ Առաջնորդ Հարց։

Թէքիրտաղի մէջ հայ կնոջ մը հանդերձ որդւովք անոք՝ անխնամ և աւուրն պարենի կարօտ մնալով՝ յուսաւ հատուկենէն ինքզինքը կախելու երած ժամանակ իմացուելով աղատուին, և խեղճին օգնութեան համար հանգանակութեան ձեռնարկուին, նախորդ թերթով ծանուցած, և ցաւելով աւելցուցած էինք թէ այս օրերս ուրիշ կողմերէ ալ այսպիսի տխուր ու աղետալի լուրեր կհասնին։

Մեր այս տողերն հրատարակուելէն յետոյ իմացանք, թէ այս օրերս Նիկոմիդիոյ վիճակի բազմաթիւ դիւղօրէից

մէջ սղութիւնն ու սովը ճարակած, ժողովուրդն անհնարին տառապանաց մէջ է, և երկու հայ կանայք անօթութեան պատճառաւ մեռեր են . . . :

Յիշեալ դիւղօրէից այս ամենատխուր վիճակն՝ Պատրիարքարանի մանրամասն գրուած, և Նիկոմիդիոյ առաջնորդական փոխանորդ գերապատիւ Տ. Ստեփաննոս վարդապետն ալ յատկապէս մայրաքաղաքս եկած ըլլալով, երէկ Գաղաքական ժողովն ամենայն կարեկցութեամբ նկատողութեան առաւ, և որոշեց դրել կայսերական կառավարութեան ու նպաստ խնդրել տառապելոց համար, և միանգամայն առաջնորդական փոխանորդ Հօր ժապաւինեալ տուժար մը յանձնեց՝ մայրաքաղաքիս մէջ ձեռնհաս աղագայնոց դիմելով օգնութիւն հայցելու համար։

Գաղաքական ժողովոյ մէջ երէկ դարձեալ վանայ ծանուցեալ հրդեհին պատճառաւ օրտաճմիկի վիճակի մէջ գտնուող բազմաթիւ աղագայնոց վրայ խօսք բացուելով՝ որոշուեցաւ, նոցա համար ալ հանգանակութեան ձեռնարկել, և արդիւնքը Գաղաքական ժողովոյ անդամներէն խայտան մեծապատիւ Յովհաննէս էֆէնտիի քով դանձել։

Շատ ուշ մնաց այս հանգանակութիւնը. և թերևս առաւել պիտի ուշանար՝ եթէ էտիրնէի երկսեռ վարժարանաց ծաղկաթիթ ուսանողաց հանգանակութեան արդիւնքը Պատրիարքարան չհասնէր . . .

Ծանրագին կերպաներով զարդարուող հայ տիկնայց . . . և զանազան համադամներով յզվացող հայ երեւելաց . . . դուքն ու կարեկցութիւնը կխնդրեմք՝ պատառ մը սև հացի և դրդելակի կարօտ բազմաթիւ մերայնոց համար։ Անդին հայ կին մը ինքզինքը կախելու կելնէ անօթութենէն. ասդին երկու հայ կանայք կմեռնին անօթութենէ . . .

Մեր դիտողութեանց յաճախ առարկայ եղող Սոյ կաթողիկոսական խնդրոյն անցնելով՝ կծանուցանեմք թէ Գաղաքական ժողովն երէկ որոշեց է դրել Հաճընի գերապատիւ Պետրոս եպիսկոպոսին, որ երթայ Կիլիկիոյ վանքը նստի, և հսկէ աղագային նուիրական դոյից ու սեպհականութեանց վրայ։ Կխնդրեմք աղագային վարչութիւնէն՝ ներել մեզ եթէ դիտեմք թէ այս մասին ալ շատ ուշ մնացած է։ Սոյ վանքին մէջ ինչ մնացած է արդեօք որ յիշեալ գերապատիւ Հայրն երթայ հսկէ։ Միթէ աւերակաց վրայ պիտի հսկէ։ Այս ո՛րչափ ժամանակ է, որ յիշեալ վանքը անոք ու անտէր մնացած է։ Ինչ և իցէ. այս տնօրինու-

թիւնն ալ բաւական չէ։ Կիլիկիոյ բաւարար ժողովրդեան վրայ ո՛վ պիտի հըսկէ, որ երկար ժամանակէ հետէ անոք ու անհովիւ մնացած է, և օտարք արձակ համարձակ ելումուտ ընելով այդ թշուառ աղագայնոց մէջ՝ ամեն փասակար դեր կխաղան։ Միթէ ներելի է, մէկ անձի համար, բիւրաւոր հայեր կուռուսանել։ Դարձեալ կըսեմք, բաւական չէ այս տնօրինութիւնը. առանց վայրկեան մը կորսնցունելու՝ պէտք է ժողովրդեան համար ալ աշաւորջ հսկողներ փութացունել Սոյ վիճակը։

Երեսփոխանական ընդհանուր ժողովն ալ երէկ իւր նիստն ըրաւ, ընդ առեւ նապետութեամբ վսեմափայլ Ստեփան վաչայի Ասլանեան։ Ատեանը բացուելէն յառաջ Ս. Պատրիարքն անձնական տկարութիւն ունենալն յայտնելով մեկնեցաւ, և հետեւաբար դեր. Տ. Մատթէոս եպիսկոպոս իզմիրեան նախագահեց։

Երէկուան նստին դիւաւոր արդիւնքն եղաւ՝ դաստիարակութեան դիւանին տեղեկադիրը լսել, և ինչ ինչ դիտողութիւններէ յետոյ օրակարգն անցունել մէկ կողմանէ վիճաբանելու, և միւս կողմանէ աղագային վարչութեան դիտողութիւններն ու կարծիքը առնելու պայմանաւ։ Դաստիարակութեան դիւանը առաջարկած էր՝ ստիպողականութիւն տալ դաստիարակութեան խնդրոյն, - Ղալաթիոյ մէջ կեդրոնական ուսումնարան մը հաստատել, - և աղագային հաշուէկշռին մէջ դաստիարակութեան համար ալ դուժար մը որոշել։

Դաստիարակութեան համար ո՛րչափ հոգ ու խնամ տարուի, այնչափ կարեւոր է. որովհետեւ դժբաղդաբար մեր աղգին մէջ դաստիարակութիւնը անուամբ միայն կայ, և բազմաթիւ տարիներէ հետէ էական և բանաւոր ձեռնարկութիւն մը եղած չէ։ Տեսնե՛ք, թէ դոնէ այս անգամ գործ մը երեւան կուգայ, թէ՛ դարձեալ լոկ խօսքով ու բացադանչութեամբ կանցնի կթաղուի մոռացութեան տակ։

Զմիւռնիոյ եկեղեցական արձանագրութիւններէն քաղելով կիմանամք թէ յընթաց անցեալ 1876 ամին՝ քաղաքիս Հայ ժողովրդեան մէջ 114 ծնունդք եղեր են և 143 հոգի մեռեր են։ Նոյն տարեկան շրջանին մէջ 42 ամուսնութեանց պատկառութիւնք տեղի ունեցեր են։ Թէև մեռելոց թուոյն մէջ 27-28 հոգի պանդուխտ աղագայինք կդառնան, որք քաղաքիս հիւանդանոցին մէջ մեռեր են, այսու ամենայնիւ դարձեալ ցաւօք սրտի կտեսնեմք որ զմիւռնաբնակ Հայոց թիւը՝ որ 6000 ի չափ է, ամենեւին աճման վիճակի մէջ չգտնուիր։

Արշալույս

Քարամանեան մեծապատիւ Մանուկ Եֆէնտիի ազնուազարմ որդիքն Մեծ Սարգիս և Լեւոն Եֆէնտիք, ըստ վաղեմի սովորութեան, իրենց հանգուցեալ մօրն համեստուհի Ագապի տիկնոջ հոգւոյն համար կիրակէ առաւօտ Ս. Փրկչի մատրան մէջ յատկապէս Ս. Պատարագ մատուցանել տալով, Հիւանդանոցիս հինգ հարկերէն աւելի խղճալեաց առատ և հինգ տեսակ կերակրովք հացկերոյթ մը տուին և մխիթարեցին զանոնք յատուկ այցելութեամբ:

Հոգաբարձութիւնս յիշեալ խղճալեաց երախտագիտութիւնը յայտնելով, կը փութայ նաև իւր խորին շնորհակալեքը մատուցանել Քարամանեան առաքինասէր գերդաստանին:

1877 Յուն. 25 Ի Դ. Հոգ. Հենդեցի.
Դրասեն. Հիւան. Սեփեթի՛ Մ. Մանուկեան

Հայ-Գրական ընկերութեան ընդհանուր ժողովը պիտի դումարի յառաջիկայ կիրակի 30 Յունի. ժամը 7 ին, Ղալաթիոյ վարժարանը:

Ուստի կը հրաւիրուին արդոյ բաժանորդները և ուսումնասէր աղջայինք որ փութան դալ և ժողովոյ ներկայ գտնուիլ:

26 Յունի. 77 Ի Դիմաց Ընդհ. ժողովոյ
Ղալաթիա Մ. Թեփեփեան

Ի նպաստ ազգային Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցի, վարիէթէ թատրոնին մէջ տըրուելիք պարահանդէսն՝ որ 28 յունուար ուրբաթու համար ծանուցեալ էր, քանի մը բանաւոր պատճառներու համար յետաձգուած ըլլալով, յաջորդ ուրբաթ 4/16 փետրուարին տեղի պիտի ունենայ մինչոյն տեղ:

ՊԱՐՏ ԵՒ ՄԱՐՏ

ԺԲ.

ԱՆԳՐԱՆԻԿ ԵՄԸՆԵԱՆ

Շատ իրաւունք ունի Բանաստեղծն, աւաղ:

Սուգի զգեստներն կը փոխուին, այլ մեր սիրտ յաւէտ սգազգեստ պիտի մնայ . . .

Ազգային, ընտանեկան և ներքին աղէտներ անընդհատ իրարի կը յաջորդեն: Կը տառապի հայրենիքդ, կը տառապի հոգիդ. . .

Մի բարեկամ, հանճարեղ և երիտասարդ թողաւ երէկ ըզքեզ այն վայրկեանի մէջ, ուր ազգայէն խորհուրդներ կը յըզանային նմա հետ: Այսօր կը կորցունես մի ուրիշ բարեկամ, այնքան հանճարեղ և աւելի՛ երիտասարդ:

Երէկ Յովակիմեան, այսօր Նարեան: Եւ վաղ. . . ո՛վ գիտէ. . .

Ժողովուրդներն իմաստութիւնն շատ կանուխ անուանեց արդէն երկիրն «հօվիտ արտօսրի»: »

Ղազար Յովակիմեանի համար, ոյր մահն ողբացի աստ մի ամիսէ յառաջ, ասեցի թէ կը սիրէր առանձնութիւնն. Անդրանիկ Նարեան ալ անշքութիւնի էր սիրահար:

Մի քանի մտերիմներն միայն, զորս կանուխ գիտցած էր ընտրել իւր սիրտ, կը հաղորդէր իւր խոհեր, որք մի խոր իմաստասերի խոհերն էին, իւր զգա-

ցումներ, որք մի գերադոյն բանաստեղծի զգացումներն էին:

Իւր տարապայման համեստութիւն հեռի կը պահէր զայն ասպարէզէն, զոր բնաւ չէր արհամարհեր սակայն, և ուր կրնար առաջիններէն մին լինիլ: Մի անողոր հիւանդութիւն ալ, որ մի քանի ամիսէ ի վեր ամեն վայրկեան կը սպառնար իւր կեանքի, բնականապէս ամբիփութումի և լուսութիւնի դատապարտած էր զայն:

Ձեռ յիշեր լաւ թէ ո՛ւր տեսայ նախ այն աղիւ երիտասարդ, որ մի անգլիմադրելի համակրանք կ'ազդէր: Արդեօք իւսկիւտարի՞ մէջ, այն «երջանիկ իւսկիւտար» ի, որ, աւաղ, հետըզհետէ աւելի չարաբաստիկ կը լինի. . . Գէթ ինձ համար:

Սակայն ինչ որ կը յիշեմ որոշ, սա է թէ, երկու տարիներէ յառաջ, մի ամբողջ ամիս անցուցի նմա հետ Ալեմտաղի մէջ, այն «Գեղեցիկ Ալեմտաղ» ուր կ'երթար «իւր կորսուած հաճոյքներ վերջոտին գտնել» անմահ Պէշիկթաշեան:

Արշալոյսին հետ կը թափանցէինք այն անտառներն մէջ, ուր խորհուրդ և նըւագ հաւասար կը թափաւորեն: Վերջապէս անդ կը գտնէր ըզմեզ. փունն իսկ, քունն անդորբաւէտ, հազիւ կը խէր ըզմեզ երկնային զմայլումի ծոցէն:

Այլ, երկարատեւ չը պիտի լինէր այս հեշտալի կենակցութիւն, որպէս ամեն երանութիւն: Սիրաբոյր Մայլոն հրաժեշտ տուաւ, և նմա հետ քիթնուագ թըռչունն:

Ուստի մեք ալ հրաժեշտ տուինք Ալեմտաղի: Ես ուղեւորեցայ դէպ Արեւմուտ. և իմ բարեկամ. . . իմ բարեկամ սկսեցաւ մաքաւիլ, յետաձգելի համար այն անդարձ ուղեւորութիւն, զոր մօտալուտ վճռած էր Եփեթեան՝ աղբիւր գործած:

Այս առաւօտ Անդրանիկ Նարեան չուեց աշխարհէ:

Նորա, որք տեսն զայն մեկնիլ այնքան արագ, ասեցին, դառնապէս արտասուելով. «Կանո՛ւ լս մեկնեցաւ, իւր չուրթեր հազիւ հպած էին հաճոյքներն բաժակին. . . »

Կ'ողբամ ես ալ ըզքեզ, ո՛ր Անդրանիկ: Եւ ո՛վ աւելի արժան է ողբի քան դու, որ ունէիր մի սիրտ ոսկիէ և մի նկարագիր երկաթէ: Դու, Գառնուկ, երբ յանիւրաւ նախատուէիր, և առիւծ, երբ նախատէին ազգդ. դու, որ մի խորին պատկառ ունէիր անցեալին համար և մի անսահման հաւատ ապագային համար:

Ողբալով կ'ողբամ ըզքեզ, ո՛ր իմ բարեկամ. . .

Այլ, վեր վերցունելով վշտաբեկ դուլ խըս, շուրջս յածեցունելով արտասուած թոր աչքերս, երբ կը տեսնեմ. . . բարին՝ որ մի սլաք ունի կողին մէջ և չարն՝ որ մի պսակ ճակատին վրայ. երբ կը տեսնեմ մարդասէրն խաչի վրայ և մարդասպանն դահի վրայ. երբ կը տեսնեմ ժողովուրդներ, Որովայն և Մամոնայ դիքերին երկրպագու, որք կը յափրին աջողումի մէջ, և կը տեսնեմ աղիւ ժողովուրդներ, առաջապահ քաղաքակրթական բանակի, զորս ոգէսպառ կ'անեն տանջ և վիշտ, և ոյց հեծեր անարձաղանք կը մնան աշխարհի մէջ. յայնժամ. . .

Յայնժամ կ'արդարանայ աչքերիս առջեւ մահն, որ անխտիր կը հնձէ գեռափթիթ և ալեւոր գլուխներ:

Յայնժամ, գերեզմանիդ առջեւ ակամայ կ'եղնէ սիրտէս Բանաստեղծի հառաչն Մկրեանի շիրիմին առջեւ:

Երանի՛ քեզ, ո՛ր Նարեան. . . :

Ե. ՏԵՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

Իւսկիւտար, 21 Յունի. 1877:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ինչպէս նախորդ թերթով ծանուցած էինք, Անդղիոյ խորհրդարանը բացուեցաւ, Թագուհւոյն պատգամագիրն կարդացուեցաւ, և երեսփոխանաց ատեն նարանութիւններն սկսան: Հեռագրին բերած համառօտ ծանօթութիւններէն կիմանամք, թէ Թագուհին իւր պատգամագրոյն մէջ ցաւ յայտներ է՝ դեռ պանաթոզովոյ առաջարկութեանց Բ. Դրնէն չընդունուելուն համար, բայց աւելցուցեր է թէ գետապանաթոզովոյ տէրութեանց համաձայնութեան պատճառ եղաւ, թէ՛ այս համաձայնութիւնը թուրքիոյ վիճակին և վարչական գործոց վրայ ազդեցութիւն կընէ, թէ՛ կը յուսացուի որ Բ. Դրան և երկու իշխանութեանց մէջ պատուաւոր հաշտութիւն պիտի ըլլայ, և թէ՛ տէրութեանց հետ Անդղիա բարեկամական յարաբերութեան մէջ է:

— Իսթամպուլ կգրէ, թէ Միտհաթ փաշան տանող իզդէտուն շոգենաւուն մայրաքաղաքս դարձած ըլլալուն զրոյցն ստոյգ չէ, և թէ՛ Միտհաթ փաշա Շիրտ ելեր է, և շոգենաւն տակաւին դարձած չէ:

Վագրթ ալ այսօր գրած է, թէ իզդէտունն շոգենաւն ճամբան փոթորիկ հանդիպելով՝ Շիրայի նաւահանգիստը մտնել հարկադրեր է, և Միտհաթ փաշա Շիրա ելնելով օր մը հոն մնալէն յետոյ Թրիէստի թղթատար շոգենաւով ճամբան շարունակեր է, և իզդէտունի հարկ եղեր է դառնալ մայրաքաղաքս:

Միտհաթ փաշա՝ գաղղիարէն ու իտալերէն լեզուաց քաջամուտ երկու թարգման ուղած ըլլալով իւր ընտանիքէն, մէկը գտնուեր է և այսօր ճամբայ պիտի եղնէ:

Միտհաթ փաշայի տան իմամն ու քէմալ պէյ ալ ձերբակալուեր են:

Միտհաթ փաշայի մայրաքաղաքէս ճամբայ ելած օրը, իւր 6 տարեկան որդին մեռեր է:

— Սիրիոյ նորընտիր կուսակալ Ջիա փաշա՝ մայրաքաղաքս կ'կանչուի:

— Օգոստափառ Սուլթանն հրամայեր է, որ մայրաքաղաքի բոլոր պաշտօնատանց բարեկարգութեան համար՝ Եւրոպայէն իւրաքանչիւր ճիւղի մէջ մասնաւորութիւն ունեցող պաշտօնակալը բերուին:

— Իսթամպուլի գրածին նայելով՝ նախորդ Սուլթան Մուրատ Թօփգափուի պալատը փոխադրուեր է: Իսկ այս առաւօտեան Պափիրէթ սուտ կ'հանէ:

— Դանուբի նորընտիր կուսակալ Սատրգ փաշայի՝ որ Փարիզ կ'գտնուի, հրաման դացեր է չուսով երթալ իւր նոր պաշտօնատեղին, իբրեւ գործակատար թողլով դեսպանատան գլխաւոր քարտուղարն:

— Կըսուի, թէ Օտեան Գրիգոր է-
ֆէնտիի ալ հրամայուեր է, դառնալ
մայրաքաղաքս :

— Հնդկաստան՝ Անգղիոյ կառավա-
րութեան ներքեւ մտնելէն ի վեր, կըսէ
Պատերթ, հնդկի ազնուականք իրենց
որդիքն ուսում ու կրթութիւն առնելու
համար Լոնտոն զրկել հարկադրեալ են .
բայց կրօնի կողմանէ դժգոհ ըլլալով՝
այս անգամ ժողովուրդ, և որոշեալ են
այսուհետեւ Պոլիս զրկել իրենց որդիքն
ուսման ու կրթութեան համար . և ըստ
այսմ որոշման՝ Պոմպայի երեւելիներէն և
հարուստներէն Աղիմ պէյ անուն մէկն
Մէհմէտ Էքպէր անուն որդին Պոլիս
զրկելով, պատերազմական դպրոցին մէջ
ընդունել պիտի խնդրէ եղբեր :

— Գաղղիոյ և Անգղիոյ կառավարու-
թեանց երաշխաւորութեամբ 1855 ին ե-
ղած փոխառութեան փետրվարի բաժ-
նին վճարման համար պէտք եղած գու-
մարն՝ կառավարութեան գանձէն Անգ-
ղիոյ Պանքային յանձնուեր է :

— Ռուսական լրագիր մը գրեր է, թէ
Բ. Դուռը տէրութեանց առաջարկու-
թիւններն ընդունած չէ՝ Անգղիոյ, Աւս-
տրիոյ, և թերեւս Գերմանիոյ դաշտնի
թելադրութեամբն . և թէ՛ Գերմանիոյ
նպատակն է, Բուսմանիոյ անկախութիւ-
նը ապահովելով՝ զԲուսմանիա ռուսա-
կան շարժմանց առջև փակել :

— Մէմօրիալ Տիպլոմաթիք լրագրին
գրածին նայելով՝ Լոնտոնի աւստրիական
դեսպանը Անգղիոյ արտաքին գործոց
նախարարին հետ տեսնուած առերեւ, Ա-
ւստրիոյ Ռուսիոյ և Գերմանիոյ կառա-
վարութեանց մէջ միաբանութեան մը
հաստատութեան համար բանակցութիւն
ըլլալն ուրացեր, և ծանուցեր է թէ Ա-
ւստրիա չեղք պիտի մնայ, և թէ՛ մի-
այն նոր հրատարակեալ հիմնական կանո-
նաց գործադրութեան համար խորհուրդ-
պիտի տայ Բ. Դրան :

— Եւրոպական լրագրաց ոմանք կգը-
րեն, թէ Գաղղիոյ՝ Անգղիոյ՝ Աւստրիոյ և
Իտալիոյ կառավարութիւնք միացեր են
ջանալ որ պատերազմ չըլլայ, և սպասել
թուրքիոյ նոր օրինաց գործադրութեան :

— Կըսեն, թէ վարչապետի մէջ Գեր-
մանիա՝ Ռուսիա և Աւստրիա երկրորդ
դեսպանաւորով մը պիտի կազմեն :

— Ծովային պաշտօնատան ժողովոյն
անգամ կարգեցաւ՝ Լաիւնէի կուսակա-
լութեան տոմարակալ Հասան էֆէնտի :

— Լաիւնէի տոմարակալանուանցաւ՝
յիշեալ ժողովոյն անդամներէն Լաիւն է-
ֆէնտի :

— Կայսերական կառավարութեան կող-
մանէ դարձեալ 200 հազար Հէնրի Մար-
թինի հրացան, և 30 հազար ընկուզը
ապսպրուեր է Ամերիկայի :

— Վազըթ կը գրէ, թէ Պուլկարիա-
յէն 170 ի չափ պուլկար տղայք՝ Պոլսոյ
ռուսական դեսպանատան միջոցաւ Ռու-
սաստան զրկուեր, և կրօնական դպրոց-
ներու մէջ դրուեր են, ուր պէտք եղած
ուսումն ու կրթութիւն առնելէն յետոյ՝
պիտի դառնան իրենց հայրենիքը :

Յիշեալ լրագրին այժմէն Բ. Դրան ու-
շագրութիւնը կհրաւիրէ՝ զանոնք Տաճ-
կաստանի մէջ չընդունելու համար, և
կգիտէ թէ արդէն յանցաւոր են առանց
հրամանի երթալնուն համար :

— Անգղիոյ կառավարութիւնը ծանու-
ցեր է Բ. Դրան, թէ մինչև որ Արևելեան
խնդիրը չկորդաւորուի, չկրնար մարդ-
դրկել Պոլիս՝ ելեմտական գործոց կար-
գադրութեան համար : Արդէն ծանու-
ցած եմք, թէ Գաղղիա ալ այս մտք
պատասխանած է Բ. Դրան : Իսկ Զվիցե-
րիի հասարակապետութիւնը, կըսեն,
հաճեր է՝ ոստիկանութեան վարժութեան
համար ուղղուած մարդիկն զրկել մայրա-
քաղաքս :

— Շքոտայէն եկած մասնաւոր հե-
ռագրէ մը իմացուած է, թէ Մէրտի-
թայի բնակիչք՝ որ թէև 3-4000 ի չափ
են, բայց ընդհանրապէս քաջակորով ու
պատերազմիկ, ապստամբեր են կայսե-
րական կառավարութեան դէմ : Ասոնք
կրօնքով լատին ըլլալով՝ չյուսացուիր որ
ապստամբած ըլլան ինպատ Մերովիոյ և
Գարատաղի, ուստի նոր և ստոյգ տե-
ղեկութեանց սպասել հարկ կըլլայ :

— Պէլկրատէն եւրոպական լրագրաց
հեռագրեր են, թէ Միլան իշխանը կը-
հաճի Ալեքսինացի և Տէրկրատի ամրու-
թիւններն վար առնուլ, երկրին միւս
ամրութիւններն մնալու, և ի փոխարէն
ուրիշ կողմանէ տեղ առնելու պայմա-
նաւ : Կըսուի, թէ Բ. Դրան ալ հաղոր-
դուած ըլլալով իշխանին այս հաւանու-
թիւնը, պատասխանը՝ նախնական բա-
նակցութենէն յետոյ Պոլսոյ մէջ ըլլալիք
վերջնական բանակցութեան ժամանակին
ձգուեր է :

— Կըսուի, թէ Բուսմանիոյ իշխանու-
թեան նախարարաց ոմանց հրաժարելուն
պատճառը՝ ռուսական զորաց Բուսմանիա
մտնելուն համար Ռուսիոյ և Բուսմանիոյ
մէջ որոշում տրուած ըլլալն է :

Ռուսիոյ հարաւային բանակին ընդ-
հանուր հրամանատար Նիքոլա արչիդքե-
սին հիւանդութիւնը սաստկացած ըլլա-
լով՝ նորա տեղ գրուեր է Գոֆման զորա-
պետը, որ նշանաւոր եղած է՝ կեդրո-
նական Ասիոյ մէջ ըրած յաղթական ար-
շաւանքն :

— Գաղղիական ու գերմանական լրա-
գիրք այս օրերս մէկգմէկու դէմ խիստ
ծանր ու կծու կերպով յարձակումներ
կընեն : Ոմանք՝ երկու կողմանց լրագրաց
այս վիճակէն կմակարեւեն, թէ Գաղղիոյ
և Գերմանիոյ մէջ դարձեալ պատերազմ
մը պիտի բացուի :

— Ռուսիոյ կառավարութեան կող-
մանէ պատուեր եղեր է ռուս լրագրաց,
որ զինուորական ո՞ր և է տեղեկութիւն
չհրատարակեն :

— Դարձեալ լուր կայ, թէ Ռուսիոյ
գլխաւոր պաշտօնեայ Կորչագոֆ իշխանը
պաշտօնէն ձգուելով տեղը կա՛մ Խինա-
թիէ՛վ զօրավարն և կա՛մ ներքին գոր-
գոց նախարարը պիտի անցնի :

— Անգղիոյ կառավարութեան համար
ալ այսպիսի լուրեր կպտտին : Արտա-
քին գործոց նախարարն գլխաւոր նա-
խարար պիտի անուանի փոխանակ լորտ
Պիքոնֆիլտի, և մայրաքաղաքէս դար-
ձող լորտ Սալիզբըրի պիտի յանձնուի,
արտաքին գործոց նախարարութեան
պաշտօնը :

— Ռուսիոյ հարաւային բանակը՝ Գիշ-
նէվէն Բուրգ գետին եղբրք փոխա-
դրուեր է :

— Վերջին լուրերը կհաստատեն՝ Հընդ-
կաստանի հարաւային կողմերը սով ըլ-
լան, և այս պատճառաւ 18 միլիոն ժո-
ղովրդեան տառապանաց մէջ գտնուին :
Կառավարութիւնն ստիպուած է՝ մէկ
միլիոնի չափ ժողովուրդ, ամենէն կա-
րօտներն հոգալ՝ հասարակային շինուա-
ծոց վրայ գնելով շատերը . կառավարու-
թիւնն առ այժմ ամիսը 400 հազար անդ-
ղիական լիւր ծախք ընել հարկադրեալ
է, և եթէ երաշխութիւնը չարուակէ՝
չպիտի բաւէ այս գումարը : Մատրաս
քաղաքը մարաշիկներով լցուեր է :

— Կըսեն, թէ Անգղիոյ կառավարու-
թիւնը մօտերս ի պաշտօնէ պիտի ծա-
նուցանէ կառավարութեանց՝ թէ արևել-
եան խնդրոյն մէջ ի՞նչ կարծիք և դի-
տաւորութիւն ունի :

— Ռուսիոյ Գաղազներուն հրամանա-
տարը հետեւեալ խօսքն ուղղեր է իւր
զօրաց : « Պատերազմի ընկերներս, ձեր
կայսր հայրը և ձեր կայսրուհի մայրը եր-
բէք չպիտի մոռնայ ձեր ծառայութիւնն
ները » :

— Լուր կայ, թէ Ռուսիոյ կայսրն ալ
այս օրերս սահմանադրութիւն մը պիտի
հրատարակէ :

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԲՆԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐՈՒ ԵՒ

ԺՈՂՈՎՐԻՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Երկասիրեց Մ. Յ. Աղապալեան

Այս ամենակարեւոր գիտութեան սկզբ-
բունքները ժողովրդեան ամէն կարգե-
րուն մէջ տարածող և միանգամայն աղ-
գային վարժարանաց նախնական դասե-
րու յարմար դասագրքի մը պակասու-
թիւնը ի վաղուց անտի դգալի եղած էր :
Ահա այս պակասը լեցուց այս անգամ՝
մեծ. Մկրտիչ էֆ. Աղապալեան երկասի-
րելով և հրատարակելով սոյն կարեւոր
մատենիկը որ վերոյիշեալ կրկին նպա-
տակներուն խիստ լաւ կը ծառայէ :

190 երեսէ բաղկացեալ և 33 փորա-
գրեալ գեղեցիկ պատկերներով զար-
դարուած է :

Կը գտնուի Եֆէմ-Ճամի Զիլինկիլըէր
ճատտէսի թիւ 2. Ս. Դ. և Եղմաճեան
գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով :
Գին 1 Փրանք :

Օսմանեան պետութեան Հիմնական
Կանոններն, զոր մեր լրագրոյն մէջ
մասն առ մասն հրատարակեցինք՝ թուր-
քերէն բնագրէն կարելի եղածին չափ
իննամով և գիւրիմաց ոճով հայերէնի
թարգմանելով, մաքուր տպագրու-
թեամբ տեղադրելով մէջ առինք ամ-
բողջն, որպէս զի մեր ազգայինք՝ թէ՛
Պոլսոյ և թէ՛ գաւառաց մէջ միշտ քո-
վերինն ունենալով՝ լաւ սերտեն երկրին
այս կարեւոր օրէնքներն, որոյ գիտու-
թիւնն անհրաժեշտ է ամեն կարգի և
աստիճանի անձանց :

Կգտնուի բոլոր գրավաճառաց խա-
նութները, լրագրավաճառաց խանութ-
ները, Ղալաթիոյ եկեղեցւոյ բանկայը,
Պաղէ-գալիու ջրավաճառ Պողոս աղայի
խանութը : Բիզա-փաշա խան Պարտիզ-
պանեանի տպարանը, և լրագրոյս գրա-
սենեակը՝ Ալաճա Համամ Խալիլ խան :

Ի Լ Ա Ն

ՊԱՊԱՆԱՅԻՆ

Տէվէ մարդալը իւրի երևող երաւարալը մագարա իրիկի

Ատէտ
6000 սարը
8300 դըրմը
9000 եէշիւ
30000 սլյաշ

53500

Պէհէր մագարալը՝ փարա երկիրմի սէքիզ

Էվրօբաքարի էնի երևող շէրիտ

Արշըն
222500 սարը
230000 կիւվէզ
335000 եէշիւ

787500

Պէհէր արշընը փարա օն պիր

Էվրօբաքարի ինճէ երևող զայթան

Արշըն
400000 սարը
482500 կիւվէզ
600000 եէշիւ

4482500

Պէհէր արշընը սէքիզ փարա

Ասաքիրի շահանէ էլպիսէ անպարընա միւպայեա օլունմագ. պալէատէ մաւ. րադգամ իւշ գալէմ էշեա, թարիսի գօնթրաթօնուն ալթմըշննը կիւնի թէս. լիմէ պէտ իւշ, պիր մահտա արգալը ա. լընմագ վէ պէհաթը մագպուղ սէնէտէ. րի վիրուտիւտէ, սիմ մէհիտիյէ երկիրմի զրուչա օլարագ, վէ սիմ մէհիտիյէ վէ. րիւմէտիյէ հալտէ, բիւցա ֆիյաթը իւշ ֆարդը պիւ հիսապ, գայիմէ օլարագ. նիդամիյէ խաղինէսինտէ վէրիւմէք շար. թը իւշ ֆիյաթը մուրագգամալէրի իւշ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, քեանունի սանիի բուսինին օթուզ պիրին. ճի բաղար իրթէսի կիւնի գարարը գալթիսի վիրիւ. ճէյինտէն, իթա իթմէեէ թալիպ օլան. լարըն եէվմը մէգքիւրտէ Տարը Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի 1877 քեանունի սանի 27

Պապը Սէրասքէրի

Պէյգօղ տապալաղխանէսի իշին հէման թէսլիմ օլունմագ, վէ պէհաթը հիւնի թէս. լիմիտէ բէշին սիմ մէհիտիյէ երկիրմի զը. րուչա, վէ սիմ մէհիտիյէ վէրիւմէքսէ, բի. ացա ֆիյաթը իւշ ֆէրդի պիւ հիսապ գայիմէ օլարագ. տէպալաղխանէտէն իթա գըլընմագ շարթըյա միւպայեա օլունմ. ճագ պին գանթար փալամունտըն, պէ. հէր գանթարը երևող օթուզ պէշ զրու. շա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, քեա. նունը սանի բուսինին օթուզ պիրին. ճի բաղար իրթէսի կիւնի գարա. րը գալթիսի վէրիւմէքսէյինտէն, իթայէ թալիպ օլանլէրին եէվմը մէգքիւրտէ Տա. րը Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի 27 քեանունի սանի 1877

Պապը Սէրասքէրի

Պէյգօղ տէպալաղխանէսինէ օն պէշ կիւնէ գատար թէսլիմ օլունմագ, վէ պէհաթը իւշէ թագսիմ իւշ պիր թագ. սիթի հիւնի թէսլիմիտէ բէշին, վէ տի. կէր իւրի թագսիթի թարիսի թէսլիմի. տէն իթիպարէն օթուզ պիրէր կիւնի. լի. քի թագսիթ իւշ, սիմ մէհիտիյէ երկիր. մի զրուչա վէ սիմ մէհիտիյէ վէրիւմէքսէ բիւցա ֆիյաթը իւշ պիւ հիսապ ֆէրդի իւշ գայիմէ օլարագ. տէպալաղխանէտէն

վէրիւմէք շարթը իւշ միւպայեա օլունմ. ճագ պէշ երևող տէտ եաշ թուզուր րու. մէլի կէօնիւնին պէհէր գըլէսի սէքիւ պուշուգ գրուչա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, քեանունի սանիի բուսինին օթուզ պիրին. ճի բաղար իրթէսի կիւնի գարա. րը գալթիսի վէրիւմէքսէյինտէն, իթա իթ. մէյէ թալիպ օլանլէրին եէվմը մէգքիւր. տէ Տարը Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի 27 քեանունի սանի 1877

Պապը Սէրասքէրի

Պօլիս, կամրջին գլուխը, վալիտէ-Սուլ. թանի նորաշէն խանութներէն թիւ 4, Մատթէոսեանց խանութը, տաճկերէն, հայերէն և գաղղիերէն ամեն տեսակ հին և նոր հրատարակեալ գրքեր, գալընցա. կան և այլն, կղտնուին գոհացուցիչ գնով:

Ս. ՂԵՒՈՆԴԵԱՆՅ

ԳԻՇԵՐՈՐԹԵԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՅԱՐԱՄԱՇ

Անցեալ օրոտս ամսոյ 18րդ օրն վարժարա. նիս արձակուրդի օրերն աւարտեալ ըլլալով՝ աշակերտներն դարձած են և արդէն դասուց աւանդուն իսկ սկսուած է:

Այն ծնողաց կամ որբերու խնամակալ մար. դասէր բարերարաց որ իրենց զաւակները կամ որբը վարժարանիս խնամոց յանձնել կուզեն կը յայտարարեմք թէ՝

Ս. Ղեւոնդեանց գիշերօթեայ վարժարանս յառաջագոյն վարժարաններու մեթոտով կանո. նաւորեալ խիստ բարեկարգ վարժարան մ'է:

Կ. Պօլսէն և այլ քաղաքներէ փոքրինչ հե. ուաւորութիւնը թէև ոմանց համար անհան. թուի, սակայն կերպ մը բարեքէ ծնողաց աշ. քէն և զրօսալից վայրերէ հեռի անկողի և ան. զբաղ մտք միայն ուսման պարագայելու կողմանէ: Ուսմանց տեսակներուն ամենը, նկարչու. թեան ամեն ճիւղերը և լեզուներէն երեք մի. այն, հայերէն, գաղղիերէն և տաճկերէն կա. լանդուին, բայց ոչ բնաւ վերի վերոյ կամ թերի:

Ամեն ուսանելի առարկայից համար, ընտիր և յաջողակ դասատուներ կան:

Աշակերտաց կեանքն և առողջութիւնը խը. նամով պահպանելու համար վարժարանս իւր մէջ յատկապէս մշտնջենաւոր բժիշկ կպահ. յալեալ և յաջողակ, և բաւականաչափ դեղա. րան:

Աշակերտին տարեկան թոշակն է 52 իրա օսմանեան որոյ մէջ են, երթևեկութեանց թըղ. թատարութեանց և սովորական ազանեւեաց ծախքէն դատ, ուրիշ բոլոր ծախքերը:

Արձակուրդի կամ պարագայ օրերը բոլոր տարին միայն մէկ ամիս է և ոչ բնաւ աւելի:

Միշտ բաց է և բաց պիտի մնայ վարժա. րանս. որ ատեն որ ուզեն աղատ են ծնողը կամ բարերարը իրենց զաւակները կամ սաները տալու:

Որոք որ աշակերտ պիտի զրկեն մեղ պէտք է կամ Պօլիս Փունջ լրագրոյ արտօնատէր մեծ. Համբարձում էֆ. Ալաճաճեանի հետ տեսնուին (Ալաճա-Համամ խանը խալի թիւ 19) և կամ հոս մեզի հետ թղթակցին:

1876 սեպտ. 1 խորհն Եպիսկ. Ի վանս 2. Ս. Աստուածածնի վ. Արմաղու. յԱրմաշ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ ՏԵՏԵՆԱՆ

ԱՐԻՒՆԱԼԻ ՄԱՐԻԹՈՒՀԻՆ

ՀԵՂԻՆԱԿ

ՏԱՇ ԿՈՄՍՈՒՀԻ

ԹԱԳՐԱՆԵԱՅ

Խ. Ե. ՊՈՒՐՈՒՆՍՈՒԹԵԱՆ

Հատոր առաջին

Տաշ կոմսուհայն ճարտար ու բեղ. մնաւոր գրչէն ելած այս գեղեցիկ վիպա. սանութիւնը, բաց ի սիրահարական մա. սէն, որ խիստ ազգու կերպով նկարա. գրուած է, իրեն գլխաւոր նպատակ կը բռնէ ամուսնական կեանքի, շատագով ըլլալ անոր քաղցրութիւնները հոշակե. լով և հաստատելէ վերջը թէ անոր հի. մը սէր, պարտաւորութիւն ու բանա.

ւորութիւն պէտք են ըլլալ, անոր էու. թեան սոցաւանցող պատճառները կը խուզարկէ, զոր յոռի կրթութեան ու կոյր ընտրութեան մէջ կը գտնէ: Բոլոր ընկերութեան, բնական կառավա. րութեան, ու մարց գորովալի հոգածու. թեան ու պատշաճաւորութեան մա. սին օգտակար խրատներ պարունակող գործ մ'է այս՝ ընթերցման արժանի:

Սոյն վիպասանութիւնը՝ որոյ պարու. նակած սոսկալի ոճիւնները և դէպքերը բոլորովին իրաւ են, երկու հատորէ պի. տի բաղկանայ, որուն առաջին հատորը Կ. Պօլիս հասած ըլլալով, կը գտնուի Ս. Ղ. և Եղաճաճեան գրատունը, Ենի-ճամի Զիլինկիլէր ճատտէսի, թիւ 2:

Գին 2 ֆրանգ:

PILULES HOLLOWAY

ԴԵՂԱՀԱՏՔ ՀՈՒՆՈՒՆԻ

Լեարդի, ստամոքսի, և աղիքներու ամեն տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր է սոյն դեղահատը, նաև ջրային տկարութեան, ուժաթափութեան և տխրութեան համար. կը ջնջէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ անչափաւ. րութեանց հետքերը: Սրտի և երկկամանց վրայ օգտակար ազդեցութիւն մ'ունի. արիւնը մաք. րելով նոցա խանգարեալ վիճակը կը կանոնա. ւորէ, և գրգռելով կենսական գործարանները կը զօրացնէ: Իւր դեղական մեծ ազդեցու. թեամբ սրտախառնութիւն, կուծուութիւն, մաղձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ լեցուած կաղեր, գլխի ցաւեր կը վանէ. մար. սողութիւնը կը չափաւորի, և մարմինը մաք. րուելով բոլոր այն աղտեղութիւններէ՝ որ շատ անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնա. պատճառ կըլլան, առողջ, ուժեղ, և բնական զերքը կըգտնուէ:

ONGUENT HOLLOWAY

ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՒՆՈՒՆԻ

Մորթային հիւանդութիւնը և վէրք բուժե. րու մասին ունեցած պալսամական յատկու. թեանցը չհաւասարիր բնաւ ուրիշ դեղ մը. հին կամ նոր թունաւոր վէրքեր, ուռեցք, քաղց. կեղ (շիրիքէնչէ), սրունից և ստեանց վէրքեր կամ բոլորովին կանցնին և կամ կաւանան. օգտակար է նաև հարբուխի, հաղի, սրտի բարոխման, մանաւանդ օրացաւ (եէլ) ըսուած հիւանդութեան: Իւր կաղերուիչ և զօրաւոր ազդեցութեամբ խոյլ (սըրաճա) հիւանդու. թեան ապականիչ գորութիւնը ինչ աստիճան որ ըլլայ՝ կը դիմագրաւէ:

Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր տուփի վրայ, որ կը գտնուի ամեն դեղավաճառներու քով, և մանաւորապէս Պահճէ-գափու թաշ խանի կող. մերը Պ. Գասապեանի դեղարանը՝ Նօ. 7 կը ծախուի:

Աւելի առնել ուզողը կը հրաւիրուի առ հե. ղինակն տքթոր Հոլլուէ Է Լոնտոն Օքսֆորդ փողոց թիւ 555:

ՊԱՅՄԱՆՔ ՓՈՒՆՁԻ

1.—Փունջը 2ՈՐԵԹԵԱՐԹԻ և ՇԱՐԱԹ օրերը կը հրատարակուի:

2.—Տարեկան բաժանորդագրին է միայն չորս արծաթ մէհիտ կանխիկ վճարելի թէ՛ մալրա. քաղաքիս և իւր արուարձանաց և թէ՛ գաւա. ւաց համար:

3.—Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժա. նորդ կընդունուի:

4.—Տեղական ու գաւառական թղթատա. րութեան ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ:

5.—Հատը 40 փարայ է, և կը գտնուի ա. մեն Հայ գրավաճառաց խանութները և ձեռքէ ծախողներու քով:

6.—Մանուցման տողը 3 զրուշ է մէկ անգամի համար: Աւելի աժան կըլլայ աւելի անգամներու համար:

7.—Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է գիր ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան: Կ. Պօլիս Ալաճա-Համամ խալի խան միջին խորի թիւ 19:

ՏՆՈՐԷՆ ԵՒ ՏԵՐ

Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ

ՏՊԱԿԻ. Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐ Րիգա փաշա խան քիւ 3